

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá lidskoprávním přístupem k interpretaci definice uprchlíka na příkladu osob pronásledovaných z důvodu sexuální orientace a/či genderové identity (SOGI). Práce se zaměřuje především na evropský prostor a na to, jaký význam může lidskoprávní přístup k interpretaci „pronásledování“ mít pro praxi států Evropské unie konkrétně ve vztahu k SOGI uprchlíkům.

První část nastiňuje kontext pronásledování osob z důvodu jejich SOGI. Zkoumá kritéria, podle kterých je a případně může být SOGI subsumována pod relevantní důvody pronásledování za účelem získání statusu uprchlíka. Druhá část nastiňuje různé přístupy k interpretaci pojmu pronásledování a více přibližuje tzv. přístup „okolnostní“, který ztělesňuje UNHCR. Třetí část je věnována osvětlení doktríny lidskoprávního přístupu, jehož průkopníkem je James Hathaway a jeho kniha *The Law of Refugee Status*.

Čtvrtá část zkoumá přístup lidskoprávních kontrolních mechanismů k neúspěšným žadatelům o azyl obávajících pronásledování z důvodu SOGI. Analyzuje rozhodování Výboru proti mučení, Výboru pro lidská práva a Evropského soudu pro lidská práva v kontextu *non-refoulement* ve vztahu k SOGI stížnostem a ke kriminalizaci osob s netradiční SOGI.

Pátá část se pak zabývá unijním právem a judikaturou Soudního dvora Evropské unie. Pozornost je věnována kvalifikační směrnici, jež se rozsáhle pokouší vymezit pojem pronásledování a konvencionální důvody a reprezentuje lidskoprávní přístup v „legislativní praxi“. Je zde proveden detailní rozbor rozsudku Soudního dvora Evropské unie ve věci *X., Y. a Z. v. Minister voor Immigratie en Asiel*, který se zabýval vztahem kriminalizace stejnopohlavního styku v zemi původu a pronásledováním z důvodu SOGI, a jeho implikací. Šestá část pak stručně shrnuje českou praxi ve vztahu k SOGI uprchlíkům.

Klíčová slova

azyl – uprchlík – sexuální orientace – genderová identita – SOGI – lidskoprávní přístup – Hathaway – non-refoulement